

szünetben.

A mantások és a manta

A véres, megrázó jeleneteket dokumentáló képeket nem kis felháborodással nézték végig a szegedi Manta Természetfotós és Búvár Klub tagjai, akiknek meghívására Magyarországon egyetlen cápa- és rája-

NEVJEGY

Ari Csilla 1979-ben született Budapesten, a Szent István Egyetem zoológus szakán végzett. Jelenleg a Semmelweis Egyetem idegtudományi doktori iskoláját végzi. Legmagasabb búvár végzettsége: NAUI Divemaster, eddig mintegy 300 méterrel hajtott végre.

raias során vitt le először egy képzett búvár a víz alá, már akkor tudtam: én a tenger élővilágával szeretnék foglalkozni. Ördögraját pedig először a televízióban láttam. Rájöttem: cápákkal és delfinekkal sok kutató foglalkozik, velük viszont szinte senki – mesélt a nem mindennapi pályaválasztásról Csilla.

Persze senki nem hitt benne, próbálták eltéríteni az útról, végül azonban mégiscsak a Szent István Egyetemen kötött ki, San Diegóban, egy oceanográfiai intézetben is tanult, és zoológus lett.

Villámcsapás és cápatámadás

Cápaagyat kutatni a Kárpátok között sem lehetetlen. A budapesti Tropicariumban jó néhány található belőlük. Az akvárium szerencsétlenségére egy alkalommal, amikor Floridából hét cápát szállítottak ide, egyikük elpusztult. – A híradóban hallottam erről, és felhívtam az igazgatót. Mondtam, tudom, furcsa a kérés, de szükségem lenne a cápa agyára. Ha kiveszem, vihetem – kaptam a választ hosszú csönd után. Így került hozzám az első cápaagy, amelyet vizsgáltam. Korábban csak pontyokéhoz jutottam. Egyébként

A mexikói halászok napi száz mantát ölnek meg, hogy húsát kutyaeledelnek adják el

FOTÓ: ARI CSILLA

úsztam már természetes környezetükben és akváriumban is cápákkal. Harmincszor akkora az esély, hogy valakit vilámlam út agyon, mint hogy cápatámadásban veszítse el az életét – oszlott el egy közhelyet a tengerek csúcsragadozójával kapcsolatban. Azt mondja, egyetlen titok van csak: figyelni kell az állatokra, és tiszteletben tartani őket.

Jelenleg a SOTE-n vizsgál cápa- és ördögrajagyakat, amelyeket mexikói úttjáról hozott. Ezért egyetlen ráját sem kellett feláldoznia: azokból a tettekből operálta ki az agyakat, amelyeket a halászok hátrahagytak.

Ördögraják, látványosságból

Élő ördögrajákat először a lisszaboni akváriumban tanulmányozhatott, itt két példány is él. Ez rendkívül nagy

ritkaság, hiszen ezek az állatok alvás közben is úsznak; több azért pusztult el, mert álmában nekiütközött az üvegfalnak. Etetni sem könnyű őket, mivel természetes élőhelyükön a lebegő apró állatokat fogyasztják, ezért egy hosszú nyélre szerelt hálóval ügyeskedik a szájukba az eledelt.

Csilla kutatásaiban nem sok segítségre talált, hiszen a világon is csak néhány tudós foglalkozik az ördögrajákkal. Van olyan kutató, aki áttért az aranyhalakra, mert azokhoz könnyebb hozzájutni... De még olyan helyeken, mint a lisszaboni akvárium is csak látványosságból tartják őket, a magyar kutatón kívül senki sem végzett rajtuk vizsgálatokat. Ő különleges kamerákkal mozgásuk rejtelmeit tanulmányozta.

Közben pedig pusztítják a fajt, csak azon a mexikói halásztelepen, ahol Csilla is járt, napi százat ölnek le, miköz-

ben ezek a ráják kétevente hoznak egy utódot a világra.

A jövő óceánjaiért

A kutatások a legelején tartanak, de Ari Csilla már tudja, milyen kérdésekre keresi a választ. A rájaagyat rendkívül sűrű érhálózat veszi körül, senki sem tudja, miért. Van, aki szerint azért, hogy a felszín közelében úszó, a nap által felmelegített agyat hűtse, más szerint a nagy mélységben a hidegtől óvja. De még azt sem tudni, miért van az ördögrajáknak testtömegükhöz képest olyan nagy agyuk. A ráják eddig ismert viselkedése ezt nem indokolja, hiszen ahhoz, hogy hatalmas denevérként ússzanak a tengerekben, nincs szükségük ekkorára.

Azt persze tudja, Magyarországon komoly eredményt nem lehet elérni a rájaagykutatásban, de a nagyvilágban

sem biztos. Senkinek sem fűződik gazdasági érdeke ugyanis az ördögraják megismeréséhez és megmentéséhez.

Magyarország egyetlen cápa- és rájaagykutatója támogatás híján egy budapesti búvárközpont alkalmazottjaként merültet búvárcsoportokat a Vörös-tengeren, ebből a munkából próbálja biztosítani azt az összeget, amelyből kutatásait szeretné fedezni.

Ugyanakkor létrehozott egy alapítványt a „Jövő Óceánjaiért”. A cél a tengeri élővilág, elsősorban a cápák és ráják kutatásának támogatása, és egyes fokozottan veszélyeztetett fajok védelmének elősegítése.

– Törődnünk kell az óceánokkal, hiszen mi is, mindannyian hatással vagyunk a sorsára – mondja ki a ma, Magyarországon még csak kevesek által elfogadott igazságot Ari Csilla.

K. B.